

Мартиненко Г.А. «Шкідливі звички». Батьківські збори. *Інсайт*. Збірник наукових праць студентів, викладачів та молодих вчених. Випуск 1. – Херсон: ПП Вишемирський, 2008. – С.131-136.

«ШКІДЛИВІ ЗВИЧКИ». БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ.

*Практичний психолог Херсонської
загальноосвітньої школи
I-III ступенів № 32
Мартиненко Ганна Анатоліївна*

Відомо, що вплив сім'ї як основи первинної соціалізації особистості на дитину сильніший, аніж вплив школи, вулиці, засобів масової інформації. Водночас сучасна сім'я не в змозі забезпечити в повному обсязі виховання активної, творчої, життєздатної особистості, яка б легко адаптувалася до нових соціально-економічних умов, опанувала і засвоїла інтелектуальні, культурні, духовні цінності. У випадках, коли особистість позбавлена такого розвитку, в дитячому середовищі з'являються наркотики, алкоголь, відбувається пуста гаяння часу.

У суспільстві посилилася небезпечна соціальна тенденція самоусунення багатьох батьків від розв'язання питань виховання та особистісного розвитку дитини. Батьки, не володіючи належною мірою знаннями щодо вікових та індивідуальних особливостей розвитку дітей, почасти здійснюють виховання наосліп, інтуїтивно, що, як правило, не дає позитивних результатів. У таких сім'ях відсутні міцні міжособистісні взаємини між батьками і дітьми, як наслідок, авторитет переходить від батьків до зовнішнього негативного оточення, що провокує «відхід» дитини від впливу родини.

Мета: навчити батьків оцінювати ситуації ризику, ознайомити зі стилями виховання, розповісти про вплив сім'ї та сімейного життя на виховання й розвиток дитини.

Хід батьківських зборів:

1. Анкета «Наша родина».

Мета: встановити контакт з батьками, створити комфортну атмосферу, налаштувати на активну та плідну роботу.

Чого чекає ваша дитина від родини, у якій живе?

Доброї організації побуту.

Радості спілкування.

Спокою й захищеності.

Що найбільше турбує вас у родині?

Здоров'я дітей.

Сумлінне навчання.

Трудова участь дітей у житті родини.

Настрій дітей і причини його змін.

Чи самотня ваша дитина в родині?

Так.

Ні.

Не знаю.

Чи захоче ваша дитина, щоб її майбутня родина була схожа на батьківську?

Так.

Ні.

Не знаю.

Яка з наведених нижче життєвих настанов є, на вашу думку, для дитини найбільш значущою?

Бути матеріально забезпеченою дитиною.

Зустріти своє кохання.

Мати багато друзів.

Реалізувати свої інтелектуальні можливості.

Чи знайома ваша дитина з тими моральними й матеріальними проблемами, що є у родині?

Так.

Ні.

Не знаю.

Чи є у вашої дитини секрети від родини?

Так.

Ні.

Не знаю.

Що означає для вашої дитини вечір удома?

Радість спілкування.

Можливість бути самим собою.

Мука й катування.

Чи має ваша дитина «шкідливу звичку» (куріння, алкоголь, наркотики)?

Так.

Ні.

Не знаю.

2. Бесіда про шкідливі звички.

Коли дитина вступає у період статевого дозрівання, у неї може з'явитись нездорова цікавість до алкогольних напоїв, цигарок і речовин токсичної дії. Чому?

Якоюсь мірою це можна пояснити тим, що гормони статевих залоз, різко активізуючи метаболізм (обмін речовин), спричиняють вироблення і вивільнення значної кількості енергії. Підліток не розуміє, що з ним відбувається, звідки ця енергія, яка буквально його «розпирає». У цей час дуже важливо спрямувати «зайву» енергію та силу на спорт, творчість, громадську чи трудову активність.

На жаль, більшість підлітків витрачає енергію на вулиці, в «тусовках». За відсутності належного виховання, необхідних вольових якостей, особливих заборонних бар'єрів, уміння керувати своїми емоціями у підлітків часто виникає невмотивований протест проти «всіх і всього на світі».

Спробувавши вперше наркотичні речовини, дехто з підлітків нібито відчуває полегшення. Наркотичний стан на короткий час притупляє гостроту прикрих відчуттів і життєвих негараздів, знімає психічну напруженість, дає можливість розслабитись і відновити втрачену енергію. Згодом у когось із підлітків може з'явитися бажання пережити ці відчуття знову і знову. Поступово розвиваються патологічний потяг до наркотичних речовин і залежність від них, які, як правило, переростають у небезпечні хвороби – алкоголізм, токсикоманію, наркоманію.

Ранні ознаки вживання наркотичних речовин підлітками:

- Безпідставні зникнення з дому на досить тривалий час;
- Пропуски занять у школі, зниження успішності у навчанні;
- Різкі несподівані зміни поведінки (агресивність, замкнутість);
- Поява боргів; зникнення з дому цінних речей і грошей;
- Зникнення з дому або поява у підлітка таких хімічних речовин як оцет, питна сода, перманганат калію, йод, ацетон, флаконів з невідомими рідинами тощо;
- Коливання розміру зіниць та зміни кольору шкіри.

Чому дітей приваблюють шкідливі звички?

Куріння асоціюється з дорослістю, компанією друзів, післяобідньою кавою, цікавою бесідою, приємною обстановкою. Але вчені з'ясували, що курці проводять дозвілля нудніше й отримують від нього менше задоволення, ніж некурці: вони менш винахідливі у способах використання вільного часу і часто просто не знають, що з ним робити.

Одна з головних причин куріння у юнаків – прагнення до самовираження, утвердження власної самостійності, «дорослості». Не випадково досить часто можна почути фразу: «А чому ти не куриш, - ти що, не мужчина?» І юнак намагається виглядати справжнім мужчиною...

Алкоголь, на перший погляд, сприяє спілкуванню, загальним веселошам, допомагає почуватися невимушено. Але насправді він викликає зміну поведінки людини, яка стає непередбачуваною та небезпечною.

Алкоголь – винуватець половини всіх скоєних убивств. Крім того, за статистикою причиною більш ніж половини всіх травм і нещасних випадків є сп'яніння. Багато випадків зараження венеричними хворобами відбувається саме тоді, коли статеві партнери перебувають у стані сп'яніння; цей стан найчастіше є й причиною незапланованої вагітності.

Наркотики безпосередньо змінюють свідомість людини і руйнують її пам'ять, інтелект, пригнічують відчуття та емоції, а також сильну психологічну та фізіологічну залежність. Уживання наркотиків внутрішньовенно є небезпечним через високу ймовірність ВІЛ-інфікування. Розповсюджувачі наркотиків діють як справжні рекламні агенти і переконують своїх потенційних клієнтів у привабливості наркотиків.

3. *Дискусія «Сім'я як причина виникнення шкідливих звичок у дитини».* Батькам пропонується назвати 8-10 причин виникнення у дитини шкідливих звичок, до яких може спонукати сама родина, а не оточення підлітка. Усі відповіді записуються на дошці. Обговорення (5-10 хв.).

4. *Інформаційне повідомлення «Стилі виховання».* Однією з причин виникнення шкідливих звичок у дітей може бути також і стиль виховання. Батькам пропонується ознайомитися з трьома типами батьківства. (5-10 хв).

Авторитарний – цінується покірність, батьки над усе ставлять власний авторитет; мають тенденції до карно-насильницької дисципліни; обмежують ступень вибору дітей. Ліберальний – незначний контроль над поведінкою дитини, іноді спостерігається повна його відсутність; надають дітям багато волі, завжди спираються на логіку й розсудливість. Авторитетний – батьки прагнуть бути турботливими, чуйними до потреб дитини; більше покладаються на заохочення, ніж на покарання.

5. *Мозковий штурм «Я можу допомогти».* Батькам пропонується ситуація: «Уявіть, що ваша дитина вже має шкідливу звичку. Ваші дії?» Усі відповіді записуються на дошці. Обговорення (5-10 хв.).

6. *Інформаційне повідомлення «Вироблення у дитини негативного ставлення до куріння, алкоголю, наркотиків».* Заняття з дитиною з

вироблення в неї негативного ставлення до шкідливих звичок зводиться до появи негативного рефлексу, і чим раніше батьки почнуть виробляти цей рефлекс, тим міцнішим та дієвішим він буде. Гуляючи з дворічним малюком, доступною для його віку мовою слід розказати, вказуючи на курця, що куріння – погана звичка дорослого та підлітка. Бажано бесідувати про шкідливість куріння кілька разів на місяць, підтримуючи у дитини негативний рефлекс.

У чотири роки вже слід розказати дитині, що куріння – шкідлива звичка, від якої дуже складно відвикнути; це – хвороба, від якої дуже складно вилікуватись.

Коли вік дитини наблизиться до шкільного (5-6 років), потрібно сказати їй, що потяг до куріння у різних людей неоднаковий, дітям із сімей, де палять батьки, палили їхні діди, достатньо спробувати 1-2 рази, і вони вже стануть курцями, звикнуть, «захворіють», а дітям із сімей, у яких ніхто не курить і не курил, можна спробувати 2-3 рази, потім і вони звикнуть до куріння.

З підлітками обговорювати цю проблему необхідно досить часто. Кожного разу під час бесіди підкреслюйте: краще не починати курити, пити.

Отже, шановні батьки, все у ваших руках!

Список літератури:

1. Виховна діяльність сучасної сім'ї (Текст)/Т.Алексєєнко. – К.:ІЗМН,1997.
2. Гарницький С.Л. Алкоголь, табак, наркотики и здоровье подростков. – К.: Здоровье, 1998. – 32 с.
3. Иванова Н. Описание опыта работы по выработке у ребенка отрицательного отношения к курению и пьянству. Твое здоровье: (Выпуск № 11). – М.: Знание, 1991. – 32 с. – (Народный университет. Факультет «Твое здоровье»; № 11).

4. Фалькович Т.А. Нетрадиционные формы работы с родителями (Текст): для кл.руковод./ Фалькович Т.А., Толстоухова Н.С., Обухова Л.А. – М.: 5 за знания, 2005.
5. Хромова О.Л. Педагогичний всеобуч батьків (Текст)/ О.Л. Хромова, Т.В. Кравченко. – К.: Знання, 1990.

У статті зазначено, що вплив сім'ї як основи первинної соціалізації особистості на дитину дуже важливий. Але, якщо він обмежений або взагалі відсутній, з'являється ризик негативних проявів поведінки підростаючого покоління. Розкрито засоби навчання батьків оцінювати ситуації ризику, ознайомлення зі стилями виховання.

Ключові слова: шкідливі звички, тренінг, анкетування, батьки підлітків.